

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 341/2014-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C/54/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 41 C/273/2005), takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C/54/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C/54/2011 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet jej právnej zástupkyne [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 341/2014 z 10. júna 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C/54/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie označených práv postupom Krajského súdu v Košiciach, bola sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„... podala dňa 11.05.2005 na Okresný súd Košice - okolie žalobu o ochranu osobnosti, v ktorej sa domáhala, aby súd uložil Fakultnej nemocnici L. Pasteura v Košiciach (žalovanej v konaní) povinnosť zaslať jej ospravedlňujúci list za vykonanie protiprávneho zákroku (v žalobe uvedenom znení), zároveň sa domáhala náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 500 000 Sk a náhrady trov konania. Žaloba bola z dôvodu miestnej príslušnosti postúpená Okresnému súdu Košice II, kde bolo konanie vedené pod sp. zn. 41 C/273/2005 a od 14.04.2011 (po vrátení veci z Ústavného súdu Slovenskej republiky) je vedené pod sp. zn. 43 C/54/2011. V rámci konania sťažovateľka namietala, že dňa 25. marca 1999, pri pôrode druhého dieťaťa, jej bol v rozpore s vtedy platnými predpismi vykonaný zákrok sterilizácie (sterilisatio tubae sec. Jerrie) zamestnancami Gynekologicko - pôrodnického oddelenia Fakultnej nemocnice L. Pasteura Košice (ďalej len „nemocnica“), čím došlo k závažnému zásahu do jej integrity a zdravia a k zníženiu jej ľudskej dôstojnosti.

Okresný súd začal v merite veci konať až po 10 mesiacoch od podania žaloby. K prvému rozhodnutiu vo veci dospel po piatich pojednávaniach (konkrétne pojednávania prebehli v dňoch 24.03.2006, 24.05.2006, 30.06.2006, 30.05.2007, 09.04.2008) dňa 09.04.2008, keď po vykonanom dokazovaní vydal rozsudok, ktorým zamietol žalobu sťažovateľky a vyslovil, že o náhrade trov konania rozhodne osobitným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Podľa názoru súdu nedošlo k neopravenému zásahu do zdravia a života sťažovateľky. Súd konštatoval, že sťažovateľka bola poučená o tom, čo je to sterilizácia a aké sú jej následky. Uzavrel, že sťažovateľka bola poučená vhodným a preukázateľným spôsobom, tak ako to vyžadovali vtedy platné právne predpisy. Žalobu súd zamietol ako bezdôvodnú aj z dôvodu, že sa sťažovateľke nepodarilo preukázať negatívny zásah do rodinného a kultúrneho života a nepreukázala, že by sa po roku 1999 snažila o prinavrátenie možnosti otehotnenia.

Sťažovateľka podala proti tomuto rozhodnutiu dňa 26.05.2008 odvolanie, ktorým napadla rozsudok v celom rozsahu a mala za to, že súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Tento záver odôvodnila sťažovateľka

najmä tým, že súd prvého stupňa oprel svoje tvrdenia o účelové a vzájomne si odporujúce svedecké výpovede zdravotníckeho personálu, ktorý sterilizačný zákrok vykonal, nebral do úvahy tvrdenia sťažovateľky, že sterilizačný zákrok jej bol vykonaný bez poskytnutia informovaného súhlasu po náležitom, primeranom a zrozumiteľnom poučení a poskytnutí dostatočného času a priestoru na rozmyslenie, preto udelenie podpisu na žiadosti o vykonanie sterilizácie nie je možné pokladať za platný právny úkon. Sťažovateľka mala za to, že uniesla svoje dôkazné bremeno v spore a preukázala tiež, že vykonaním zákroku došlo v značenej miere k zásahu do jej osobnosti.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 04.03.2009 sp. zn. 5 Co/143/2008-357 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, považoval ho za vecne správny, skutkový stav za správne zistený a vec správne právne posúdenú.

Sťažovateľka následne podala dňa 05.06.2009 na Ústavný súd Slovenskej republiky ústavnú sťažnosť proti porušeniu ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR, ktorá smerovala proti rozsudku a postupu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 4.3.2009, a ktorou namietala o. i. aj porušenie svojho práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci rozhodol nálezom zo dňa 03.06.2010 sp. zn. IV. ÚS 10/2010-36, v ktorom konštatoval, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6. ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co143/2008 a jeho rozsudkom zo 4. marca 2009 porušené bolo. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd nepreskúmal komplexne námietky sťažovateľky a v napadnutom konaní nepostupoval dôsledne. V nadväznosti na záver o porušení základných práv sťažovateľky, uložil krajskému súdu po vrátení veci odstrániť vytýkané nedostatky, najmä doplniť dokazovanie - kedy, ako a či vôbec požiadala sťažovateľka, o vykonanie sterilizácie a o spôsobe, čase a mieste jej informovania o dôsledkoch vykonania sterilizácie, a po vyhodnotení výsledkov dokazovania vo veci opätovne rozhodnúť. Ďalej uložil krajskému súdu explicitne sa vyrovnáť s problémom, či argumentácia sťažovateľky zakladá možnosť porušenia čl. 16 ods. 2 Ústavy a

čl. 3 Dohovoru, t. j. právo nebyť podrobený krutému, neludskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu, ako aj čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru týkajúcich sa práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Po vrátení veci z ústavného súdu, Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 22.12.2010 sp. zn. 5 Co/236/2010-427 zrušil napadnutý rozsudok a uznesenie súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie.“

Ďalej sťažovateľka uviedla:

„Okresný súd po vrátení veci nariadil dve pojednávania (v dňoch 06.04.2011, 15.06.2011) a dňa 15.06.2011 rozsudkom rozhodol, že žalovaná je povinná do troch dní od právoplatnosti rozsudku zaslať sťažovateľke ospravedlňujúci list podpísaný štatutárnym, zástupcom žalovanej a zaplatiť sťažovateľke náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 500 EUR. V prevyšujúcej časti (týkajúcej sa výšky požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy) súd žalobu zamietol. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd zohľadňoval o. i. aj skutočnosť, že sťažovateľka od vykonania zákroku nevykonala žiaden úkon, ktorým by sa o dieťa pričiniła a prihliadol aj na to, akým spôsobom malo vykonanie sterilizácie sťažovateľke vplyv na jej spoločenský, rodinný a kultúrny život.

Sťažovateľka odvolaním zo dňa 22.07.2011 napadla rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 15.06.2011 vo výroku, ktorým v prevyšujúcej časti súd jej návrh zamietol a poukázala na to, že suma 1 500 EUR nie je primeranou satisfakciou za konanie zamestnancov žalovanej, ktorým došlo k zásahu do jej práva na ochranu osobnosti. Proti rozsudku zo dňa 15.06.2011 podala odvolanie aj žalovaná a navrhla, aby odvolací súd zmenil rozsudok tak, že žalobu zamieta.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 07.12.2011 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, okrem výroku o náhrade nemajetkovej ujmy a výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Zaviazal súd prvého stupňa, aby v ďalšom konaní vychádzal z toho, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje a ak opätovne dospeje k záveru, že žalovanou vznesená námietka premlčania je v rozpore s dobrými mravmi, bude musieť svoj záver riadne odôvodniť.

Po vrátení veci nariadil súd prvého stupňa pojednávanie na deň 16.5.2012, na ktorom vo veci samej aj rozhodol. Rozsudkom zo dňa 16.05.2012 zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 500 EUR, v prevyšujúcej časti návrh sťažovateľky zamietol z dôvodu, že priznanú sumu považoval za dôvodnú, spravodlivú a primeranú závažnosti vzniknutej ujmy, a v prevyšujúcej časti považoval návrh za prehnaný, pretože náhrada nemajetkovej ujmy nemá byť zdrojom bezdôvodného obohatenia.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podala sťažovateľka dňa 13.06.2012 odvolanie, ktorým žiadala aby odvolací súd rozsudok v časti napadnutej odvolaním zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie. Opätovne uviedla, že priznaná suma nie je primeranou satisfakciou za konanie zamestnancov žalovanej, ktorým došlo k zásahu do jej práva na ochranu osobnosti. Proti rozhodnutiu zo dňa 16.05.2012 podala odvolanie aj žalovaná.

Medzičasom dňa 04.06.2012 vydal súd prvého stupňa uznesenie, ktorým nepriznal právo na náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov a žalovanú zaviazal nahradiť trovy štátu. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu odvolanie, ktorým napadla výrok, ktorým súd nepriznal právo na náhradu trov žiadnemu z účastníkov. Podľa názoru sťažovateľky záver súdu vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože z hľadiska rozhodovania o trovách konania bolo dôležité prihliadať na to, že výška náhrady nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu.

Krajský súd rozsudkom zo dňa 14.02.2013 sp. zn. 5 Co/203/2012-722 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa zo dňa 4.6.2012, okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výroku o trovách konania a v tejto časti ho zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Odvolací súd rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvého stupňa síce použil správny právny predpis, ale sčasti ho nesprávne vyložil a na daný skutkový stav ho nesprávne aplikoval, a tým vyvodil nesprávne závery o právach a povinnostiach účastníčok konania. Odvolací súd zaviazal súd prvého stupňa opätovne rozhodnúť o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a pri rozhodovaní vychádzať z rozhodnutia ESLP v prípade V. C. proti Slovensku a N. B. proti Slovensku.

Žalovaná podala dňa 21.05.2013 dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14.02.2013 sp. zn. 5 Co/203/2012-722 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 16.05.2012 sp. zn. 43 C/54/2011-672 a návrh na odklad vykonateľnosti týchto rozhodnutí. Má za to, že odvolací súd dostatočným spôsobom neodôvodnil, prečo by vznesená námietka premlčania mala byť v rozpore s dobrými mravmi a tiež žiadnym spôsobom nevysvetlil, v čom mali byť závery prvostupňového súdu, na základe ktorých žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, nesprávne. Odvolací súd podľa žalovanej hodnoverným spôsobom neodôvodnil výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú sťažovateľke priznal.

Sťažovateľka vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej zo dňa 20.06.2013 uviedla, že má za to, že dovolanie podané žalovanou je procesné neprípustné, keďže žalovaná dovolaním napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 238 OSP, a preto prípustnosť dovolania z ustanovení § 238 ods. 1 až 3 OSP nemožno vyvodiť. Navrhla preto, aby odvolací súd podané dovolanie s poukazom na ust. § 243b ods. 1 OSP zamietol a priznal sťažovateľke trovy dovolacieho konania.

Konanie na dovolacom súde nebolo do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti ukončené.“

Kedže napadnuté konanie ako celok nebolo dosiaľ právoplatne skončené, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C/54/2011 porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a aby jej priznal finančné zadosťučinenie v sume 6 000 €, ako aj úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV/409/2014 z 1. augusta 2014 doručeným ústavnému súdu 7. augusta 2014, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„- konanie možno hodnotiť ako skutkovo náročné vzhľadom na rozsiahlosť dokazovania, a to svedeckými . výpoveďami a nariadením znaleckého dokazovania. I keď spory o ochranu osobnosti sú bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, v danom prípade sa jednalo o spor špecifický...

- zo spisov neboli zistené prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. O. s. p.

- sťažovateľka ovplyvnila dĺžku konania žiadosťou o odročenie pojednávania, určeného na deň 23.3.2011, námietkou osoby ustanoveného znalca, čo oddialilo vypracovanie znaleckého posudku, ako aj odvolaním proti uzneseniu o priznaní znalečného, kedy sa spis od 6.6.2007 do 13.2.2008 nachádzal na odvolacom súde.

- súd prvého stupňa postupoval v konaní plynulo a sústredene, žiadne obdobia dlhodobejšej nečinnosti v konaní zistené neboli. Obdobia, keď sa spis nachádzal na odvolacom či dovolacom súde nie som oprávnený hodnotiť, z môjho pohľadu však nie je možné pripísať ich na tarchu okresného súdu.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu z 1. augusta 2014 k sťažnosti bol aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania, z ktorého vo vzťahu k predmetu sťažnosti boli relevantné tieto:

„Procesné úkony v konaní evidovanom pod sp. zn. 41 C 273/2005:

- žaloba bola podaná sťažovateľkou cestou jej právnej zástupkyne na Okresný súd Košice - okolie dňa 12.5.2005.
- dňa 12.7.2005 bol spis postúpený tunajšiemu súdu...
- uznesením zo dňa 19.10.2005 bolo sťažovateľke priznané oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku a žaloba bola zaslaná na vyjadrenie žalovanému...
- dňa 17.2.2006 bolo určené pojednávanie na deň 24.3.2006.
- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom predvolania svedkov, zabezpečenia zdravotnej dokumentácie sťažovateľky a predloženia smernice publikovanej vo vestníku Ministerstva zdravotníctva,
- dňa 7.4.2006 bol určený termín pojednávania na deň 24.5.2006.

- *pojednávanie sa uskutočnilo, prebehol na ňom aj výsluch dvoch svedkov (zápisnica z pojednávania v rozsahu 12 strán) a bolo odročené na deň 30.6.2006.*
- *uvedené pojednávanie (zo dňa 30.6.2006) sa taktiež uskutočnilo a bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania...*
- *uznesenie o ustanovení znalca bolo vyhotovené dňa 7.8.2006.*
- *dňa 21.9.2006 namietala právna zástupkyňa sťažovateľky osobu ustanoveného súdneho znalca.*
- *dňa 26.10.2006 súd vyzval ustanoveného znalca na vyjadrenie k vznesenej námietke zaujatosti; svoje stanovisko doručil súdu 9.11.2006.*
- *dňa 15.12.2006 bolo stanovisko znalca doručené právnej zástupkyňi sťažovateľky.*
- *dňa 27.12.2006 oznámila právna zástupkyňa sťažovateľky, že na uplatnenej námietke trvá.*
- *uznesením zo dňa 22.1.2007 bol v konaní ustanovený iný znalec. Po opakovanom doručovaní ustanovenému znalcovi nadobudlo uznesenie o jeho ustanovení právoplatnosť dňa 17.4.2007.*
- *dňa 23.4.2007 poverený znalec doručil vypracovaný znalecký posudok,*
- *dňa 30.4.2007 bol znalecký posudok zaslaný na vyjadrenie účastníkom konania a bol určený termín pojednávania na deň 30.5.2007...*
- *pojednávanie, na ktorom bol vypočutý ustanovený znalec a svedkyňa, bolo odročené na neurčito za účelom predloženia spisu odvolaciemu súdu z dôvodu podaného odvolania proti uzneseniu o priznaní znalečného.*
- *dňa 6.6.2007 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, z ktorého bol vrátený dňa 13.2.2008 s potvrdzujúcim uznesením.*
- *dňa 15.2.2008 bolo určené pojednávanie na deň 9.4.2008.*
- *dňa 14.3.2008 podala sťažovateľka cestou právnej zástupkyne proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie.*
- *dňa 9.4.2008 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo vo veci rozhodnuté.*
- *dňa 26.5.2008 sa sťažovateľka proti rozsudku odvolala...*

- *dňa 11.6.2008 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 15.4.2009, kedy bol nášmu súdu vrátený s potvrdzujúcim rozsudkom.*
- *z dôvodu podaného dovolania zo dňa 14.3.2008, bol spis dňa 21.5.2009 predložený dovolaciemu súdu, ktorý napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie dňa 22.6.2009.*
- *dňa 2.7.2009 bol spis predložený z uvedeného dôvodu Krajskému súdu v Košiciach, ktorý uznesenie tunajšieho súdu opätovne potvrdil a spis vrátil nášmu súdu 23.12.2009.*
- *uznesením zo dňa 27.7.2010 bolo rozhodnuté o trovách konania.*
- *dňa 6.8.2010 podala sťažovateľka proti uzneseniu odvolanie, ktoré bolo 10.8.2010 zaslané žalovanému, ktorý svoje stanovisko doručil 25.8.2010.*
- *dňa 16.9.2010 bol spis predložený odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach.*
- *dňa 20.8.2010 bol doručený nález Ústavnému súdu SR, ktorým bol rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 4.3.2009 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.*

Procesné úkony v konaní evidovanom pod sp. zn. 43 C 54/2011:

- *dňa 4.2.2011 bol spis vrátený z Krajského súdu v Košiciach tunajšiemu súdu s uznesením, ktorým bol rozsudok a uznesenie zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie... a zároveň bol určený termín pojednávania na deň 23.3.2011...*
- *na základe... žiadosti bolo pojednávanie odročené na deň 6.4.2011.*
- *pojednávanie dňa 6.4.2011 sa uskutočnilo a bolo odročené na deň 13.5.2011 za účelom výsluchu navrhnutých svedkov.*
- *z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bolo pojednávanie zo dňa 13.5.2011 preročené na deň 15.6.2011.*
- *na uvedenom pojednávaní (15.6.2011) bolo vo veci rozhodnuté.*
- *dňa 22.7.2011 sa žalobkyňa proti rozsudku odvolala; dňa 28.7.2011 sa odvolal žalovaný. Obe odvolania boli podané prostredníctvom právnych zástupcov.*
- *dňa 26.8.2011 bolo rozhodnuté o trovách konania a bolo vydané uznesenie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok...*

- *dňa 21.9.2011 podala žalobkyňa, teda sťažovateľka, proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, odvolanie...*
- *dňa 5.10.2011 bol daný zákonnou sudkyňou pokyn pre predloženie spisu odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach, ktorý ho prevzal dňa 13.10.2011. -spis bol vrátený z odvolacieho súdu dňa 15.2.2012 s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok potvrdený okrem výroku o náhrade nemajetkovej ujmy a výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti; odvolanie proti výroku o náhrade trov konania bolo odmietnuté; rozsudok bol zrušený vo výroku o náhrade nemajetkovej ujmy a výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a uznesenie a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.*
- *dňa 16.2.2012 bol daný pokyn pre doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania cestou ich právnych zástupcov.*
- *dňa 11.4.2012 bolo určené pojednávanie na deň 16.5.2012.*
- *na pojednávaní, konanom dňa. 16.5.2012, bolo vo veci rozhodnuté.*
- *uznesením zo dňa 4.6.2012 bolo rozhodnuté o trovách konania.*
- *dňa 13.6.2012 sa obe procesné strany proti rozsudku i uzneseniu odvolali...*
- *dňa 12.7.2012 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.*
- *dňa 28.3.2012 bol spis vrátený z odvolacieho súdu s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok potvrdený okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výroku o trovách konania a zrušený vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená na ďalšie konanie. Uznesenie zo dňa 4.6.2012 bolo zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie.*
- *dňa 12.4.2013 bol daný pokyn pre odoslanie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania prostredníctvom ich právnych zástupcov.*
- *dňa 21.5.2013 podal žalovaný cestou svojej právnej zástupkyne vo veci dovolanie, ktoré bolo 10.6.2013 zaslané na vyjadrenie žalobkyni a žalovaný bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie...*
- *dňa 12.7.2013 bola vypracovaná predkladacia správa pre predloženie spisu dovolaciemu súdu, ktorý spis prevzal 5.8.2013.*
- *dňa 16.9.2013 bol spis vrátený z Najvyššieho súdu SR v Bratislave ako predčasne predložený s pokynmi, aké úkony je potrebné vykonať (doručiť kópiu písomného*

vyjadrenia žalobkyne k dovolaniu žalovanému a umožniť mu vyjadriť sa k tomuto písomnému podaniu a vyzvať právnu zástupkyňu žalobkyne na predloženie plnomocenstva na zastupovanie v dovolacom konaní a na vyčíslenie trov dovolacieho konania).

- *v dňoch 19.9.2013 a 20.9.2013 boli predmetné výzvy realizované...*
- *dňa 23.10.2013 dala konajúca sudkyňa pokyn pre predloženie spisu Najvyššiemu súdu SR v Bratislave, ktorému bol odoslaný 24.10.2013 a na ktorom sa nachádza do dnešného dňa.“*

K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti sťažovateľka stanovisko nezaujala.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť v tejto veci, v ktorej bol pôvodne sudcom spravodajcom sudca Ján Auxt, prijal 10. júna 2014 na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu. V zmysle ustanovení Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie 1. 3. 2014 – 28. 2. 2015 (ďalej len „dodatok k rozvrhu práce“) boli veci predtým pridelené bývalým sudcom ústavného súdu Jánovi Auxtovi, Jurajovi Horváthovi a Jánovi Lubymu (ktorým skončilo funkčné obdobie) ako sudcom spravodajcom a ktoré neboli do 4. júla 2014 skončené prijatím konečného rozhodnutia pléna ústavného súdu alebo príslušného senátu ústavného súdu, prípadne odložením podania podľa § 23a zákona o ústavnom súde, s účinnosťou od 14. júla 2014 pridelené ostatným sudcom ústavného súdu. Predmetná sťažnosť bola pridelená sudkyňi ústavného súdu Jane Baricovej, ktorá je v súlade s rozvrhom práce členkou III. senátu, a z toho dôvodu túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol III. senát ústavného súdu v novom zložení.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou okrem iného domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie, a dôvod odročenia sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom, ktoré dosiaľ ako celok nebolo právoplatne skončené, je rozhodovanie o návrhu na ochranu osobnosti a priznaní nemajetkovej ujmy. V súvislosti s uvedeným ústavný súd v okolnostiach danej veci pripúšťa, že z vecného hľadiska ide o zložitejšie konanie, čo však na druhej strane okresný súd nezbavuje zodpovednosti za stav napadnutého konania v čase rozhodovania o sťažnosti

ústavným súdom. Ústavný súd konštatuje, že skutkovou ani právnou zložitou veci nie je možné ospravedlniť skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo ako celok právoplatne skončené ani po takmer 10 rokoch od jeho začatia.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd z pohľadu prieťahov posudzuje priebeh napadnutého konania. Ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by v súvislosti s dĺžkou konania bolo potrebné pripísať na farchu sťažovateľky. Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti v súvislosti s priebehom napadnutého konania poukazuje na to, že sťažovateľka požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 23. marec 2011, že podala námietku voči osobe ustanoveného znalca a že sa odvolala proti uzneseniu o priznaní znalečného, ústavný súd poukazuje na svoju štandardnú judikatúru (napr. III. ÚS 242/03), podľa ktorej za prieťahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol samotný postup okresného súdu.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z vykonaných procesných úkonov okresného súdu vyplýva, že jeho postup v napadnutom konaní bol nedostatočne efektívny. Neefektívnosť postupu okresného súdu je charakteristickou črtou pre takmer celý priebeh napadnutého konania, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť konkrétne jednotlivé procesné úkony okresného súdu. Napriek uvedenému ústavný súd poukazuje na to, že na základe nálezu

sp. zn. IV. ÚS 10/2010 z 3. júna 2010, ktorý konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol zrušený rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 143/2008 zo 4. marca 2009 a následne bol zrušený aj rozsudok okresného súdu sp. zn. 41 C 273/2005 z 9. apríla 2008 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. V dôsledku uvedeného nepochybne došlo k významnému predĺženiu napadnutého konania.

Okrem neefektívneho postupu okresného súdu v napadnutom konaní sa prejavila aj jeho nesústredenosť, keď po podaní dovolania žalovaným bol okresným súdom predložený súdny spis (5. august 2013) Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 16. septembra 2013 okresnému súdu vrátený ako predložený predčasne s pokynmi, aké úkony je potrebné vykonať. Po realizácii týchto úkonov bol predmetný súdny spis najvyššiemu súdu opätovne predložený 24. októbra 2013 na rozhodnutie o podanom dovolaní.

Ústavný súd v súvislosti s hodnotením priebehu napadnutého konania však považuje za rozhodujúce, že napadnuté konanie v takej citlivej veci pre sťažovateľku nebolo právoplatne skončené ani po takmer 10 rokoch od jeho začatia, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ústavný súd vzhľadom na to, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, aj keď sa v čase rozhodovania o sťažnosti vec od októbra 2013 po podanom dovolaní nachádza na najvyššom súde, a okresný súd teda v danom štádiu nemôže priebeh napadnutého konania ovplyvniť. Je však potrebné, aby okresný súd konal vo veci bez zbytočných prieťahov po tom, ako mu bude vec vrátená na ďalšie konanie v zmysle zrušujúcej časti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5 Co 203/2012-772 zo 14. februára 2013.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 6 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že *„neprerokovanie veci bez zbytočných prieťahov znamená aj ohrozenie viery sťažovateľky v riadne a účinné fungovanie systému súdnej ochrany“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto

prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 43 C/54/2011, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a najmä význam sporu pre sťažovateľku, považoval ústavný súd priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátkou [REDACTED]. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 134 €, t. j. spolu 268 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 284,08 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. apríla 2015